

# SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA  
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

**ELŐFIZETÉSI ÁRAK:** Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-  
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,  
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre  
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány  
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

**BETEGH PÁL.**

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

**HIRDETÉSI DIJAK:** Hivatalos hirdetések 100 szóig minden  
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-  
többesbőri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-  
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt  
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot; érdeklő közlemények, előfizetések  
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489 sz

## Székelykeresztur környékének gyümölcs-értékesítése.

A Gondviselő gazdag áldással rakta meg ezen évben gyümölcsfaikat, de ebből a nagy áldásból aránylag nem sok haszon jutott szegény népünknek.

Nagy baj az nálunk, hogy *szóval sok mindent* hirdetünk, de a *teltek mezején még kevesen izzadnak*. Különben is a magyar népre rendszeren rá lehet fogni, hogy: később jön meg az esze.

Sajnálattal kell arról megemlékezni, hogy nem láttunk egy ebben hivatásos embert, ki termésünket megvizsgálta volna, hogy valamelyes tervvel, avagy tanácssal szolgált volna a népnek, hogy az értékesítés más módon történjék, mint ahogyan történt.

Látta a nép a gyönyörű termést, különösen almából, de az értékesítéssel nem törődött, mert nem tudta, milyen kincs van a birtokában s midőn az első vevő egy néhány koronával megjárta a vidéket, százan meg százan rohanták meg — kínálva termésüket.

És a nép felült a vevőknek, 2—3 tullelmes zsidó kereskedő 1—2 korona előleggel lefoglalta csaknem az összes alma-termést. Történt azonban egy nagy baj: a hullás-almát u. i. úgy vették, hogy azt augusztus végén, avagy szeptember első napjaiban szállítják és a nép, hogy készen legyen, el ne kessék a szállítással, a hullott almához még az ép alma nagy részét is lerázta. Ezt a gyümölcsöt összehalmozta és epedve várta az elszállítás megkezdését,

amely aztán végre-valahára október 4-én meg is kezdődött. Azonban addig a gyümölcsben kiszámíthatatlan kár esett, természetesen a gazdaközönség kárára. A leszállított gyümölcs igen nagy része el volt rothadva, de csak az ép almát vették be s a rothadt alma teljesen az eladó kára volt. Így az első behozatalból óriási mennyiségű rothadt almát öntöttek ki az állomásnál.

Rosszul esett nézni a székely bácsi bánatát, ki nagy takarékossgal gyűjtötte halomra az almát; elszedve még a malacok elől is, csak hogy pénzt kapjon érte s most, vagy az egészet visszahányják, vagy a felét. A megmaradottat semmire sem használhatja; azt nyomban ki is önti keserűségében. Ez időtől kezdve rothadt almát nem hozott be a nép, hanem otthon hagyta; így az egész termésnek legkevesebb egyharmada elrothadt tekinthető.

Csak akkor tudtuk meg, mily gazdag termést adott az Isten, midőn kezdték az almát beszállítani. Eideig elszállítottak mintegy 125 kocsi almát, melyből 100 kocsi hullott és 25 kocsi kézzel szedett alma volt. A hullott almának vékaja 40 fillér és a kézzel szedetté átlag 1 koronán kelt el.

Midőn az almaszállítás ideje megérkezett, a vevők óriási mennyisége lepte el a vidéket. Különös azonban, hogy egyetlen magyar sem volt látható az almaszedők között, hanem ehelyett volt zsidó, német, tót, oláh és szász bőviben.

A gyümölcs legnagyobb részét a szászok szállították el. Ez úgy történt, hogy a

zsidók az 1—2 koronával megellegezett almát nekik adták — természetesen busás nyereséggel.

A legtöbb almát Württembergbe szállították, azonban egyre jön az értesítés, hogy a hullott alma nagyobb része romlott állapotban jutott oda s így nemcsak a termelők, hanem a másodkézből vevők is sokat károsodtak. Ezen nem is csodálkozom, mert a berakás a legkisebb gonddal sem történt. Az emberek rajta tapodtak a berakott almán és az az ütődött, leves alma az alatt a 15 nap alatt, míg Württembergbe érkezett, nem csoda, ha teljesen tönkre is ment. A kézzel szedett alma megérkezése ellen panasz nem merült fel.

A „Magyar Élelem Fogyasztási Szövetkezet”-nek nagyobb mennyiségű almára volt szüksége. Kapott is, de csak harmadkézből, nagyon különös, hogy miért nem vett első kézből, mert azért az árért, amit így adott, a termesztő a magának félretett almát is odaadta volna.

Lám, megérkezett volt egyik kisegítő mentő-eszköze a székely népnek, amelylyel azonban így nem sokra ment. Midőn 125 kocsi almából 100 kocsi a hullott alma, már ebből látszik, hogy a nép nem ismerte a termés értékét, mert az ő figyelmét egyetlen ember sem hívta fel erre s a helyett, hogy kézzel szedte volna almáját, a fáról lerázta. Sokszor elnéztük, mily szép almát hoztak, mint hullott almát. Így, aki 50 véka hullott almát hozott, kapott érte 20 koronát, míg ha azt kézzel szedi, egy nap kényelmesen leszedheti s

## A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

### Titkári jelentés

a székelyudvarhelyi tanárkör 1902—3. tanévi működéséről.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Mélyen tisztelt közgyűlés!  
Szeretett kartársak!

Tanárkörünk immár életének 7-ik évébe lép. Midőn tehát munkálkodásunknak ezen küszöbéhez jutva, annak a mult tanévvel megszakított fonalát újból kezünkbe vesszük, illetőleg a lobo,ót, mely bennünket a multban egyesített, új munkára ismét kibontjuk és kitűzzük, ösztönöztetve érezzük magunkat arra, hogy kissé megállapodva, vándor módjára visszapillantsunk a megtett utra, vizsgálva azt: megérdemelte-e a fáradságot, vagy más hasonlattal élve, szántóvető gyanánt szemügyre vegyük, vajjon az a terület, melyet munkálni és művelni hivatva voltunk, kopár maradt-e avagy kikelt-e az a mag, melyet abban elhintettünk és veteményes kertünknek van-e termése. Az ily viszapillantás, az ily pillanatnyi magabaszállás és számvetés amily érdekes, ép oly tanulságos is. Így láthatjuk csak, vajjon haladtunk-e a multhoz képest avagy visszaesést vagyunk-e kénytelenek konstatálni; helyes volt-e az irány, melyben utunkat folytattuk, avagy el is tértünk-e az igazi ös-

vényről, mely a kitűzött cél felé vezet. Helyesek voltak-e az elvek, amelyek bennünket vezéreltek és célszerűek-e az eszközök, amelyeket használtunk? Jogcímünk van-e tehát arra, hogy keblünk a büszkeség érzetével teljék meg a kivívott sikereken, avagy okunk van-e a csüggedésre? S ha itt-ott kifogásolni valót találunk, vajjon csak a külső körülmények mostohaságának tudjuk azt be, avagy mi magunkat okoljuk-e mulasztással és nem-bánomsággal?

Mindenesetre oly kérdések ezek, melyek megérdemlik, hogy mérlegeljük őket és hogy a felett elmélkedjünk: okulva a mult tapasztalataink, mik legyenek jövő eljárásunk iránytűi és vezéreszméi.

\* \* \*

Tanárkörünk létesítésénél elsősorban az lebegett szemünk előtt, hogy e kör olyan gócponttá legyen, mely a nemzeti közművelődés helybeli és közeli eső vidéki munkáit közelebb hozza egymáshoz; hogy olyan helylyé alakuljon, ahol az iskola szűk falain kívül is, más intézetek kartársaisal találkozással és érintkezéssel, közösen munkáljunk és szolgáljunk nemzeti kulturánk ügyét és egyúttal magunk között a kollegiális kötelességet szűkebbé és bensőbbé fűzzük.

Tagadhatatlan, hogy a tömörülésben van az erő. S ha most felvetjük a kérdést, tömörültünk-e mindnyájan, tömörültünk-e úgy, hogy ennek kifelé ható ereje is nyilvánult és érvényesült társadalmunk életében, bizony nem felelhetünk teljesen

önérzetes igennel. Ha visszaemlékezünk arra a szép estére, a mikor nagyságos Kuncz Elek tank. főigazgatónk tiszteletére mindnyájan összegyűltünk volt, büszkén vallhatjuk, hogy egész városunkban nincsen olyan testület, mint a tanárok testülete, amely már számbeli többségénél fogva ily imponáló lenne, nem is számítva az ezen testületben, hol szabadon nyilvánuló, hol pedig csak lekötött állapotban levő intelligenciát, értelmi erőt és szellemi fensőbbiséget, kulturális tőkét. Erő sajnos, a büszkeség felemelő érzete mellett egyúttal fájó érzés is lopódzott az említett estén szívünkbe, hogy amellet, hogy oly sokan vagyunk, mégis csak kevesen ismerjük egymást, oly ritkán találkozunk egymással és utaink ahelyett, hogy egyesülnének, inkább eltávolodnak egymástól.

Hogy mi az oka a visszavonulásnak — személyi motívumokban rejlik-e avagy megcsappant-e egyik-másikban az érdeklődés körünk feladatai és céljai iránt; többet vártak a körtől, mint a mennyit tényleg nyújt? Ki tudna erre felelni anélkül, hogy esetleges személyi érzékenységet ne érintsen vagy esetleg olyan feltevéseknek adjon helyet, melyek talán nem felelnek meg a valóságnak, ami aztán inkább félreértést szülne, mint az egyetértést, az egybeforradást eredményezné.

Azt az egyet azonban merem állítani, hogy azok között, akik az egyes gyülekeket látogatták, a baráti érzés, a kollegiális melegebb kapcsa szövődött, mely nemcsak az elméket hozta egymáshoz közelebb, hanem a szíveket is behálózta

kapott volna 50 koronát. Az a 30 korona nyereség pedig szép napszám lesz vala.

A 100 kocsi hullott alma kitétt volna, 10,000 mázsát á 4 koronával számítva, az 40,000 korona; a 25 kocsi kézzel szedett almáé 2500 mázsa és értéke 25,000 K.

De nemcsak az almában volt óriási termésünk, hanem szilvában is. Székelykeresztúron 4 helyen főzik a szilvapálinkát, hova összeszedtek mintegy 40,000 vékával, á 60 fillérjével számítva, összesen 24,000 korona értéket tesz ki.

Ha az almát, meg a szilvát székely népünk szövetkezeti uton értékesíthette volna, közel 100,000 korona haszon maradt volna az ő zsebében. Hol van megyénkben a központi gyümölcsstermesztő és értékesítő szövetkezet s hol annak fiókjai, ime százezer korona kárunk van annak nem létele miatt. Rettenetes összeg ez olyan népnél, melynek sóra sem jut pénze.

Fájdalom, hogy mindig elkésve tudjuk meg, hogy mi voltaképen egy kincses bánya vagyunk, melyből az idegenek a kincset kiszedik s marad a bánya üresen, sötétben. **K-i.**

### Juhtenyésztés.

Udvarhelyvármegye juhtenyésztése a közelmúltban és a jelenben. Közli: Iengyelfalvi báró Orbán Ottó.

(4. folyt. és vége).

Most a székely nép a ruházatára szükséges harisnyapozsztót kevés kivétellel piacon veszi pénzért, ott hamisított rozsz posztót kap, amely keveset tart. Most nem visel minden székely kivétel nélkül szürke gyapjuposztó ujjast, hanem részben színes szöttes és részben fehér vászonból készült ujjast hord. A szép, selyemszállal kivarrott meleg bundát télen-nyáron egy vékony posztó, vagy színes parkét (lájbi) mellény helyettesíti. Hosszu szürke gyapjuposztó zekét csak a századik székely háznál találunk. A hosszú juhbőr bundát és a festett kurta kozsókat pedig talán már a szücsök is elfelejtették, hogy ezelőtt hogyan szabták ki és miként varták azt meg. Most a székelyeknek nagyrésze fekete fodorszőrű báránybőr sapka helyett „n é m e t-b ő r” sapkát visel, mert báránybőr sapkára nem telik s télen, mikor az utcán megyen a két kezét az ujaska zsebébe dugja, szaladva megyen, hogy a jó meleg ruházatot gyors menés által pótolja.

A székely asszonyok a szép lomos gyapju cserge helyett nagyrészt rongypokrócokat szönek, mert nem okoz nagy gondot a gyapju megmivelése, annak feldolgozása; a turónak télire

a köte-onós megbecsülés és a szeretet arany-szálaival

Azt hiszem, mindnyájunk ohaját tolmácsolom, hogyha a jövőre nézve is azt kívánom, hogy necsak külsőleg, tanári állásunknál fogva, hanem lelkileg is egyek legyünk elhivatásunk és törekvéseink megvalósításában. Mert úgy nézem a tanfériak lelkes csoportját, mint egy nagy hadsereget, melynek feladata lerakni a magyar állam szilárd alapjait. Mi volna más a ténykedés, mint hadviselés a béke jegyében, a tudomány fegyverével minden ellen, ami azokat meglazítani alkalmas. A kötelességérzetet, a tudást és a szeretetet pályánk iránt, mint vezéreszméket irván fel zászlónkra, sorakozzunk továbbra is; egyesítsük erőnket, hogy keblbi társulásunk és abban kifejtett szellemi munkásságunk által, míg egyfelől a magyar nemzeti állam kiépítésében mint számottevő faktorok lépünk fel, egyúttal a társadalomban is tért foglaljunk és tekintélyt vívjunk ki, kiérdemelve jóknak és nemeseknek becsülését.

Sajnos, az iskola és a társadalom között még nincs meg a kellő kölcsönhatás; pedig ebben rejlik a nemzeti művelődés haladásának ideálja, hogy e két tényező egymást harmonikusan kiegészítene, ha az iskola és az ennek szolgálatában álló egyesületek impulzust adhatnának a társadalom életének, másrészt pedig a társadalom támogatná az iskola törekvéseit és előmozdítaná a testületi munkásság sikerét. Hogy ezen eszmény majd a viszonyok jobbra fordultával megvalósuljon, mindnyájunk vágya és ohaja. (Folyt. köv.)

**Nosz Gusztáv.**

való elgyurasában sem fáradnak erősen el, sem pedig a kádárokat nem sürgetik a turódszásák kijavításáért.

Miután a juhtenyésztés a székely népnek nagy kérdése és elkerülhetetlen szüksége van annak ujra fellendítésére, egy újabb célszerű juhtenyésztés létesítését Udvarhelyvármegyében a magas földmívelési kormány van hivatalva eszközölni. A székely nép juhtenyésztésének újraalkotását csak államségélyvel érheti el. A módoszatok kidolgozására az intézőkörök vannak hivatalva, miután ezen a téren már teljesen tájékozva is vannak és ismerik azokat a kuforrásokat, amelyek a székely nép felségélyezésére igénybe vehetők.

Vajha ezen a téren is mielőbb fogható eredmény mutatkoznék!

### A hét története.

A politikai válságban most elsőrangú szerep jutott annak a kezdeményezésnek, hogy a függetlenségi Kossuth-párt nagyobb része hajlandóan mutatkozik a kormányval béketárgyalásokba bocsátkozni. Ezt jelentős fordulatnak tekintik, de nem fogják fel túlságos optimiztikusan. A függetlenségiéket közt is vannak még elegenden, akik folytatni akarják a harcot. A szabad-ellenzék minden kompromisszumot le akar beszélni és föl akar bontani a függetlenségiéket és a miniszterelnök között. Feszült vázajokozással néznek a Kossuth-párt jövő álláspontja elé, amely — úgy mondják — hivatalosan eldönteni az obstrukció folytatását vagy megdöntését.

Oszták politikai körökben azt hangoztatják, hogy Körberrel legfelsőbb helyen nincsenek megelégedve s Ausztriában abban a pillanatban beáll a kormányválság, mihelyt Budapestről híre megy annak, hogy gróf Tisza István megtörte az obstrukciót.

Az országházi vásárnál nem kell egy pillanatra sem rosszra gondolni. Nem a dunaparti fényes, új parlamenti palotáról van szó, amelynek cirádás, arannyal, festményekkel ékes hajlékában mostanában ugyancsak sűrűn csapódik a fejekhez, „a hazával való úzérkedés”, a hazaárulással való vádak ezrei. A Sándor-utcai, jó, öreg országházról esik szóbeszéd, amely mélabusan borzonghat a feledés homályában. Most azonban ki fog benne is gyulni az élet és a magyar háziiparnak az ország minden részéből felhalmozott termékeit fogják a főváros előkelő hölgyei jótékonycélra eladni.

Végre megmozdult a Szabadságharc-szobrának az ügye is. A pályázatot már kihirdették s csak az a fő, hogy szobrász-művészeinket megihesse ez a főséges téma, hogy a szabadságharc-szimboluma méltó legyen ahhoz a főséges nemzeti küzdelemhez.

Lassan kitűnik, hogy a rennesi-hadbírótság tárgyalása alkalmával a Dreyfus-ügyben való valamások legnagyobb része hamis volt. Legutóbb maga Grubelin, a vezérkar levéltárosa ismerte be hamis tanúságát s így már megindult az akció, hogy a világra szóló pórt újabb revízió alá vegyék, hogy teljes fényt derítsenek rája s hogy a meghurcolt Dreyfusnak már nagyvígóra visszadják erkölcsi-reputációját.

Az olasz diákok Ausztria-ellenes tüntetése még egyre tart. Legutóbb Firenzében tört ki a tüntetés s az osztrák-magyar konzulátust állandó őrizet alá vették, mert az olaszok dühe a konzult sem kiméli meg.

A helyzet Oroszország és Japán közt változatlanul feszült. Ugy látszik mindinkább nehezebbé válik a hadsereg és a flotta türelmetlenségének fektentartása. Egy londoni távirat szerint Oroszország és Japán közt megakadtak a tárgyalások.

Jelentékeny művészi eseménye volt a héten fővárosunknak. A m. kir. Operaházban először adták Puccini „Tosca” című daljátékát. A mű hatása, a maga verizmusával, mély hatást gyakorolt a közönségre. Izgató, rémes jelenetei oly megrázó hatást idéztek elő, amelyből a sikerre következtethetünk.

A főváros többi színházaiban is lázasan, serényen folynak a munkák. A Népszínházban sikert aratott Verő „Menyecskék” című három egyfelvonásos népszínműve, amelyben Blaháné osillogtatta őt talentumát. A Vigszínházban már csak félsikerről számolhatunk be „a Flirt nagysámról”, míg a Magyar színháznak szintén telt házakat hoz a „Kis kofa” című operett.

Az Adria eltűnt szép hajója csakugyan annak a nagy magyar sétának sorsára jutott, aki-nek dicsőséges nevét hordozta a magyar tengeren. Nyomtalanul eltűnt és senkisé tudja, hogy a „Petőfit” hol érte a pusztulás.

A szerb tisztek szavazni fognak. Még pedig arra, hogy Sándor király megöletése hazafias tett volt e? Masin ezredes felolvasást tartott rögtön, hogy helyzetét tisztázza. Aztán három napi gondolkodást ad a tiszteknek, hogy a július 11-iki forradalom mellett vagy ellene nyilatkozzanak, de katonai „becsület-szavával” biztosította őket arról, hogy senkit sem fognak felelősségre vonni érzelmeiért.

Az a kalandos hír jár Rómába, hogy Ausztria-Magyarország Görögországgal is katonai konvenciót fog kötni, amelynek csak egyetlen oka és célja lehet: Albánia. Ez a konvenció ellensúlyozása akar lenni a katonai egyezménynek, melyet Olaszország Montenegroval kötött hét évvel ezelőtt.

Borzalmas büntényt lepleztek le fővárosunkban a héten. Azért igatjuk ezt ide, mert páratlanul áll a maga nemében. Kisleányok felbontották a temetők sírjait és a halottakat megfosztották. S ami még érdekesebbé teszi az esetet, az, hogy a bűnösök mind gyermekorba vannak még.

Sahara császára (I. Jakab) nem törődik a gunynyal, ő tovább halad a megkezdett uton. Még a híres afrikai utazót Stanleyt is bámulatba ejtette s mint értesülünk hadserege szervezéséhez fogott.

A tudományok ismét nevezetes hete van. A dróttalan távirat problémája egy lépéssel tovább haladt. Blachman német mérnök kifundálta annak a módját, hogyan lehet a villamos hullámot megregulálni, hogy oda menjen, ahova küldik és onnan jelentsen érkezést, ahonnan várják. Ezzel megoldotta a villamos hullámok irányításának módját, amely kétségtelenül nagy szenzációt keltett a tudományos világban.

### Egyházi élet.

**A boldogságos szűz Mária** szeplőtelen fogantatása ünnepén, e hó 8-án (kedden) d. e. 10 órakor a plebánia templomban tartandó szent mise alatt a helybeli róm. kath. főgimnázium énekkara XV. és XVI. századbéli ősegyházi énekeket fog előadni Gál Sándor karnagy vezetésével.

**Szent Antal estélyek.** A szent Antal estélyeket rendező bizottság ismét megkezdte buzgó működését és a jövő kedden, f. hó 8-án este rendezi az első szent Antal felolvasó estélyt a róm. kath. gimnázium dísztermében. Kezdete este 1/2 8 órakor. A műsor a következő: 1. Ének szent Antalhoz, éneklő a gimn. ifjúság. 2. Megnyitóbeszéd, tartja méltóságos és főtisztelendő Jung Cseke Lajos apát-plebános ur. 3. Keresem az Istent, Ábrányi Emiltől. Szavalja Dobay Mariska k. a. 5. Isten könyvében meg van írva régen, harmonium kísérettel éneklő Baku Katalin u. a. 6. A bűnös éjszakája, szavalja György Dénes gymn. VII. oszt. tanuló. 7. Máriát dicsérje lelkünk kezdetű egyházi ének. A rendezőség.

**Egyházi estély.** A székelyudvarhelyi ev. ref. egyház ma, dec. 6-án d. u. 5 órakor a kollegium tornacsarnokában tartja második egyházi estélyét. A rendezők a következő érdekes tárgysorozatot állították össze: 1. A gyülekezet éneke: Mint a széphíves patakra... 1-ső vers. 2. Megnyitó. 3. Szaval: Nosz Ilonka. 4. Zongorán játszik: V a r r ó Berta. 5. Felolvasás: Az üdvösség, az egyház és a papság, tartja: V a j d a Ferenc, ref. pap. 6. Énekel: J á n o s s y Ilona. 7. Judás, Várady Antaltól, szavalja: P a á l Lajos, VIII. g. o. tanuló. 8. Zárszó. 9. A gyülekezet éneke. Belépés ingyenes, kegyes adományok a temető-kerti szegények részére köszönettel fogadtnak. Rendezők: Szakács Károlyné és Madarász Veronika.

### Egészségügy.

#### A fog- és szájpolásról.

Orvosi körökben már régóta ösmeretes, hogy egy egész sora a betegségeknek a szájon kezdődik. Így, hogy csak egy párt említsek a diphtheritis és a tuberculosus, vagy köznéven szárazbetegség. Igen nagy szükségét látom annak, hogy ezen körülményt a nagyközönséggel is megösmertessim, mert ezáltal remélem a fog- és szájpolás

szükségességének érzetét általánosabbá tenni. Eddig ugyanis, habár ösmerték az általános gyakorlatl foglalkozó orvosok azon fontos szerepet, melyet a száj a legtöbb betegség létrejöttékor betölt, mégsem hangsúlyozták eléggé annak ápolását a nagy közönség előtt, úgy, hogy eddigi tapasztalataim szerint nem lesz fölösleges ezen körülményre a közfigyelmet külön is felhívni.

A legtöbb betegséget ösmerteink jelen állása szerint, apró gombák okozzák. Ezekről pedig tudvalevő, hogy szaporodásukhoz melege és nedvességre van szükségük. Mindkét feltételnek kitűnően megfelel a szájüre, mely ilyen szempontból ideális költő-kemencének mondható. Hogy mégis rendes körülmények között, azaz a száj egészséges állapota mellett, a sok millió baktériumnak a szájban állandóan való jelenléte dacára betegség nem történik, ennek az az oka, hogy az emberi test minden részei között a száj belső fala bír a legnagyobb ellenálló képességgel a fertőző behatásokkal szemben. De csak addig, amíg az a belső fal egészséges. Mihelyt, akár rossz fogak általi sérülések, vagy fogkő általi irritáció, vagy bármely más okból, a száj belső fala megbetegszik, azonnal csökken, avagy egészen elvész annak ellenálló képessége. Szabad utat nyit a fertőzésnek. Így jönnek létre a legközbiztosabb betegségek. Ezt különösen a tuberkulózisra vonatkozólag teljes bizonyossággal mutatta ki Koch berlini orvostanár. Azért említem e betegséget, mert ez a legelterjedtebb minden betegség között, csak egyedül édes hazánkban évenként 60000-re megy az ebben elhaltak száma. Ebből mindenki előtt kitűnik, hogy milyen fontos szerep jut a szájápolásnak s ha már megbetegedett, annak gyógyításának. Az ápolás által a betegedést a legtöbb esetben megelőzhetjük. Ennek miként való eszközölését röviden adom a következőkben. Minden evés után tiszta, langyos vízzel ki kell a száját öblíteni, az ételmaradékokat pedig alaposan eltávolítani. A száját föltétlenül védeni kell sérülések ellen, tehát nem szabad, mint azt gyakran néktől láttam, a fogakat tüvel, vagy másilyen kemény, hegyes tárggyal piszkálni, mert ezek által gyakori sérülések jönnek létre. Hanem a fogpiszkálók legyenek puha fából, vagy jó erős fonálból, melynek a fogak közt való húzogatása által, azokat alaposan megtisztíthatjuk az ottrekedt ételmaradékoktól.

Ha pedig a száj és a fogak betegek, akkor azokat szakszerű gyógykezelés által rendbe kell hozni, hogy más egyéb betegség fellépésének eleje vétessék. Aki ezen szabályokat megtartja, az nemcsak számos betegségtől óvja meg magát, hanem emésztőképességét igen hosszú időn át jókarban képes tartani. Ezáltal pedig magának sok időre munkaképességet és kellemes öregséget biztosít. Ugyanis a legtöbb fogbetegség még aránylag fiatal korban pusztítja el rágó szerkezetünket és ássa alá testi erőnket.

Itt különösen azon fogbetegségekre kívánom a közönség figyelmét irányítani, amely a fogaknak majdnem felét pusztítja el, ez a gyökérfolyás. Ennél a fogak épeknek látszanak, csak hosszabbak lesznek, lógnak és rendre kihullanak, csak nagyon ritkán fájnak. Ez egy igen elterjedt fogbetegség, melynél szakszerű kezeléssel a fogakat még 10—15 éven át is a szájban meglehet tartani, sőt a lógó fogakat ismét meglehet szilárdítani, ha még nem haladt nagyon előre a betegség. A szuvas fogaknak tömés által való gyógyításáról azért nem szólok, mert az már a nagyközönség előtt ugys ismert dolog.

Dr. Kovács Géza.

## Különfélék.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szász Péter és Karácson Ödön, okleveles tanítókat a bardoci és Alitiz Sarolta okleveles tanítónőt a daróci állami elemi népiskolához rendes tanítóknak, illetve tanítónőnek nevezte ki. — A pénzügyi m. kir. miniszter Erőss Kálmán debreceni lakost a helybeli kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségű kir. adótisztnek nevezte ki.

— **Vármegyei pótadó.** Udvarhelyvármegye alispánja 10508—903. alisp. sz. alatt értesítette a törvényhatósági bizottság tagjait, az 1883. XV. t. c. 10. §-ában előirt rendelkezés alapján, hogy a folyó évi december 19-én tartandó III-ik rendes

közgyűlés első tárgyát a tisztviselői nyugdíj 1904-ik évi költségvetése s a mutatkozó hiány fedezésére 2%-os pótdónak névszerinti szavazással való kivetése iránti határozat fogja képezni.

— **Eljegyzés.** Pásztor Miklós oroszhegyi jegyzőség, tartalékos m. kir. honvédszámvevő-örmeister e hó 1-én eljegyezte Tamás Ágnes k. a. t. Oroszhegy községben.

— **A póttartalékosok behívása.** A M. T. I. jelenti: Értesülésünk alapján megerősíthetjük a már többször felmerült hirt, hogy a hadügyi kormány kénytelen abban az esetben, ha a sorozás január hóban nem volna megejthető, a három utolsó sorozási évfolyambeli póttartalék legénységét az 1888: XVIII. törvénycikk alapján behívni, illetve a lovasságnál és a lovastűzérségnél a legutolsó évfolyambeli legénységet visszatartatni. Miután ezen, az ország biztonsága és a kiképzési szolgálat által okvetlenül megkövetelt intézkedés sok ezer családot sújtana, ezt a rendszabályt csak az elkerülhetetlen szükség mértéke szerint fognak foganatosítani.

— **Polgári fillérestély.** A helybeli polgári önképző és segélyező egyesület e hó 7-iki fillérestélyén Gyerkes Mihály tanító felolvas, Weisz Juliska szavall, Kolumbán Lukács phonographon több hírneves művésztől énekeket és szavallatokat mutat be, Scheffranek Fini és Franges László pedig monológot adnak elő. Az estélyt Kun Karolina, Boros Biri, Schröder Jakab és Franges László rendezik.

— **Városunk képviselőtestülete** e hó 4-én és folytatólagosan 5-én délután Szakáts Zoltán polgármester elnökletével tartotta meg ez évben utolsó rendes közgyűlését, a tagok élénk részvétele mellett. A legtöbb adót fizetők jövő évi névjegyzékét tudomásul vették, ugyszintén az új vágóhíd megnyitására szóló tanácsi jelentést is. Az önkéntes tűzoltó egyesületnek a közvilágítás, utcatisztítás és szemétkihordás ügyében tett ajánlatát elfogadták s a szerződés megkötésével polgármestert megbízták. Az egyesület jövő évi költségvetését pedig a tanács javaslatával fogadták el. Az uszoda tervét és költségvetését, a városi szolgák és rendőrök nyugdíj iránti kérvényét bizottságok tárgyalása alá utasították. Tudomásul vették az egyes alapok költségelőirányzatait és szótöbbséggel megállapították, hogy a gyümölcsözés céljából mely pénzintézeteknél helyeztesenek el. Így 25.000 K-t a zálogkölcson intézetnél, 20.000 koronát a helybeli Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezethetnél és mintegy 109.700 koronát az Udvarhelymegyei Takarékpénztárnál fognak elhelyezni betét képen. Majd az önkéntes tűzoltóegyesület zárszámadását hagyják jóvá 34 K 72 f többlet kiadás elvetésével. 3372 K 37 f 1902. évi községi pótadót felhajthatlanság és elévülés címén törültek. A helybeli állomásfőnök részére pedig a vasuton érkező s fogyasztási adó alá eső cikke bejelentéseért 1903. évre 100 koronát szavaztak. A héjjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasut részvénytársaság fölépítetvén a kollegiumhoz vezető Kőküllő-hidat kéri, hogy annak további föntartásáról a város gondoskodjék oly formán, hogy ennek fejében a társaság a holt Kőküllő medrét visszabocsátja a város tulajdonába. A képviselőtestület utasította a polgármestert, hogy a felajánlott terület megszerzése iránt tgyen lépéseket, de a hid föntartásának átvállalása nélkül. Az Orsz. Tanár-Egyesület helybeli kerületi körének átirata alapján egyhangulag elhatározták, hogy az orsz. egyesületet jövő évi közgyűlésének itt tartására fölkéri s a felmerülő költségeknek a költségvetés keretében leendő utalványozására a polgármestert fölhatalmazták. Ezeket megelőzőleg a szervezeti szabályrendelet 7. és 9 §-ainak módosítására Jung-Cseke Lajos elnöklété alatt kiküldött bizottság megállapodása értelmében, a városi tisztviselők évi fizetését és lakbérét következőképen határozta meg:

|                     |     |          |         |
|---------------------|-----|----------|---------|
| Polgármester        | — — | 3000—600 | korona. |
| Rendőrfőkapitány    | — — | 2400—400 | "       |
| I. tanácsos         | — — | 2000—400 | "       |
| II. tanácsos        | — — | 1600—400 | "       |
| Főjegyző            | — — | 1800—400 | "       |
| Jegyző              | — — | 1200—300 | "       |
| Tisztviselő- orvos  | — — | 1600—400 | "       |
| Tisztviselő- ügyész | — — | 1000—400 | "       |
| 1 pénztárnok        | — — | 1800—400 | "       |
| Ellenőr             | — — | 1400—300 | "       |
| Adótiszt            | — — | 1400—300 | "       |
| Számvevő            | — — | 1400—300 | "       |
| Rendőrkapitány      | — — | 1200—300 | "       |
| Levéltárn. és kiadó | — — | 1200—300 | "       |
| Állatorvos          | — — | 600—200  | "       |
| 5 őrnök a           | — — | 900—200  | "       |
| Városgazda          | — — | 600—200  | "       |
| 2 végrehajtó        | — — | 900—200  | "       |

Az 5 őrnököl üresedés esetén kettő és egy díjnoki állás ez év végével beszűntetendő. A helybeli unitárius egyházközségnek az építendő temploma segélyezése iránti kérése kapcsán utasították a tanácsot, hogy régebbi jegyzőkönyvekből állapítsa meg, korábban már ilyenmü segély nem adatott-e s erről tegyen jelentést a képviselőtestületnek. Dr. Soó Rezső tisztviselőnek újabb heti szabadságot engedélyeztek. Özv. Lakatos Józsefnének 400 K temetési segélyt szavaztak meg, az előlegesen adott 120 K beszámításával.

— **Halálozás.** Székelyudvarhelyi Szeles Antal kir. törvényszéki telekkönyvi átalakító, egy igen szorgalmas, becsületes és lelkiismeretesen törekvő fiatal ember hunyta le e hó 3-án d. u. 1 órakor, életének 26-ik évében fáradt szempilláit. A kötelesség- és tisztességtudó, jámbor életű derék fiut élete legszebb virágában törte le a kéréhetetlen halál; mély bánattal töltvén el övéinek szívét. Temetése tegnap d. u. 3 órakor általános részvét mellett történt meg városunkban. Hült tetemét a róm. kath. temetőben levő családi sírboltba helyezték örök nyugalomra s lelkéért az engesztelő szentmiseáldozat a plebánia-templomban holnap (hétfőn) reggel 8 órakor fog az egek Urának bemutatni. Halálát megszorodott édesanyja: özv. Szeles Pálné szül. Lengyel Anna, testvére Szeles Félix s neje Spaller Ilona és gyermekeik Irén és Andor, valamint Pásztor József és neje Molnár P. Irma gyászolják. Béke poraira!

— **Ingyenes előadások.** A székelyudvarhelyi „Iparimunkások képzésére alakult bizottság,” a szabad lyceumok sorozatát az 1903—904-ik évi teli ciklusra is szervezte. Ez előadások mint eddig, az idén is teljesen ingyenesek lesznek. Részt vehet azon mindenki — úgy férfi, mint nő — aki a hasznos tanulságok iránt érdeklődik, ki értelmét fejleszteni, tudását bővíteni akarja. Az előadások a „Polgári Önképző egyesület” nagyszobájában minden vasárnap délután 2 órakor fognak megtartani. Az első előadást folyó hó 6-án — december első vasárnapján — Dr. Solymossy Lajos áll. főreálisk. igazgató fogja tartani a vegytan köréből. — Ezen előadások látogatására a város közönségét — főként az iparoscsaladokat tisztelettel kéri Székelyudvarhelyt, 1903. dec. 1-én. Az „Iparimunkások képzésére alakult bizottság.”

— **Védkezés a gyermekbetegségek ellen** csak akkor tökéletes, ha a gyermekek ellentálló képessége gyarapodik. Ez legjobban úgy érhető el, ha a gyermek a hidegebb évszak alatt csukamájolajat fogyaszt, mely célra legajánlatosabb a Zoltán-féle, mert kellemetlen íze, szaga nincs, könnyen emészthető és tápereje igen nagy. Üvegje 2 korona a gyógyszerárakban.

— **Csekély pénzért — nagy örömet szerezhet mindenki magának és gyermekeinek,** ha a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedésében) vásárolja karácsoni és új-évi ajándékait.

— **Adományok a muzeumnak.** Az udvarhely-vármegyei muzeum-egyesület nevében köszönetet mondok Hegyi Zsigmond bögözi körjegyző urnak, ki az alapítandó megyei muzeum gyűjteményének gyarapítására egy kötet könyvet és 4 darab régi pénzt adományozott, továbbá Aronsohn Rezső főreáliskolai tanulóknak, ki ugyanezen célra egy drb régi ezüstpénzt ajándékozott. Csehely Adolf, muzeumi igazgató.

— **Az iskolaév új beosztása.** A kultuszminisztérium Hivatalos Közlönyé-nek közelebbi száma rendelkezést közöl az iskolaévről a felsőbb leányiskolákban és a polgári iskolákban való új beosztásáról. A középiskolákban tudvalevőleg már előbb történt ilyen intézkedés s most hasonló okokból rendel el a miniszter, hogy évközben csak egyszer, január 31-én legyen bizonyítványosztás ugy az állami, mint a községi, egyesületi és magánpolgári és felsőbbleányiskolákban. Fölkérte egyúttal a miniszter az egyházi főhatóságokat, hogy a maguk iskoláiban is vezessék be az új rendet. Hogy az iskola és a család között sűrűbb legyen az érintkezés, elrendelte a miniszter, hogy a felsőbb leányiskolákban minden bizonyítványosztás előtt két ízben történjék meg az intés, ugymint október végén és december elején a félévi bizonyítványosztás előtt és március végén és május elején az évvégi bizonyítványosztás előtt.

\* **Övatos.** B e t e g: Vizsgáljon meg, doktor ur, egy idő óta cserbenhagy az emlékező, tehetőségem. O r v o s: De ily esetekben előre szoktam kérni a díjazást.

— **Dr Pál Ernő ügyvéd** irodáját a Petőfi-utcából Szabó Ferenc mézárósnak a Szent-Imre-utca kezdetén (a kökereszt mellett) levő emeletes háza földszinti részébe helyezte át városunkban.

— **A gyermekek öröme** egész éven át állandó marad, ha a „Hasznos Mulattató“-t az „Arany lapok a magyar történelemből“ című melléklettel megrendeljük. S mindezt most legcélszerűbben tehetjük, mert ha 2 koronát bárki beküld a kiadóhivatalhoz (Budapest, IV. Kecskeméti utca 13. sz.), azonnal ingyen és bérmentve küldik a folyó évi okt.—dec. füzeteket és egyúttal jogot nyer a jövő jan.—márc. 6. füzetre, a mit szintén bérmentve kap meg. Összesen tehát 15 nagy ívre, 240 oldalra terjedő fényes kiállítású képes olvasmányt küldenek azonnal ingyen s bárki megnyugvással adhatja gyermekei kezébe, mert ezen 30 esztendő mulattal bíró vállalatot hazafi- és valláserkölcös irány lengi át. Ilyen kedves, olcsó és szép irányú gyermekeknek való olvasmány még nem látott napvilágot a magyar irodalomban. Siessünk tehát a Dolinay veterán írónk szerkesztésében megjelenő ily olcsó olvasmányokat megszerezni.

\* **Új házasok.** F é r j: Nem lehet megenni ezt az ételt. F e l e s é g (sír) F é r j: Nonno, te nem tehetsz róla; bizonyosan sajtóhiba van a szakácskönyvben.

— **Tüzeset.** A korondi r. k. kántortanító most egy éve épített új csüre a melléképületekkel együtt e hó 5-en hajnali fél egy órakor földig égett. Veszélyben volt a róm. kath. templom is. Szerencse volt a szélcsend. A kár a 3000 koronát meghaladja.

\* **A mai hajadonok.** Kedves leányom, mondá a jó papa, sohase hallgass a hizelgőkre! — De édes atyám, mondá Nelli kisasszony, ha nem hallgatok rájuk, hogyan tudom meg, ki a hizelgő?

— **Véres verekedések.** Kecskisfalud községben szombatn Bak Mózés ottani lakost nyílt utcán megtámadták és huszonhat igen súlyos sebet ejtettek fején s testének különböző részein. Vasárnap pedig Kálmán Mózés 26 éves fiatal embert vertek és szurkálták össze Szentmihály községben az egyik koresmában. Ennek is a fején, jobb és bal karán, jobb combján és bal arcán számtalan zuzott és vágott sebek vannak. Mind a két súlyosan sebesült a helybeli közkórházban részesül ápolásban. A nyomozat azonban megindult s részben már a tettesek is tudhatók.

— **Zenekedvelők Karácsoni Albuma.** Bárd Ferenc és Testvére zenemű-kiadóhivatala Budapesten a folyó évben is karácsonra kiadja a legdivatosabb és igazán méltánylást érdemlő Karácsoni Albumát, mely 24 zongora-művet tartalmaz 72 oldal terjedelemben és a melynek bolti ára 36 K 75 fillért tenne ki, ha egyenkint szeretet-

nék meg, míg így ezen alkalmi Albumban mindezzel együtt csupán 4 koronába kerül, de csakis azon megrendelők részére, akik folyó hó 12-ikéig a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalához, vagy közvetlen a zeneműkiadókhöz eziránti szándékukat bejelentik. A rendkívül gazdag tartalmu, az ezévi zeneújdonosságok kincses tárházát képező Album részletes tartalomjegyzéke a következő: Magyar dalok és ábrándok. 1. Gaal Ferenc. II. Magyar ábránd „Felednélek felednélek“. Szeretőt keresek s más dalok felett. 2. Fráter Loránd. „Nem mondom meg neked soha. 3. Kimegyek a temetőbe . . . 4. Ez a kis lány szőke kis lány . . . 5. Dóczy József. Dombon van a házam. 6. B. Fehér Jenő. Ha a virág hervadásnak indul . . . 7. Megkérdeztem a szívemet . . . 8. Schubert. A pisztráng. Tánccarabok. 9. Schild. Isteni szerelem. Keringő. 10. Stix. Venceslaus és Katinka. Polka. 11. Könneman. Vizkurán Induló. 12. Brow. Cace-Walk. Tánccarabokkal. 13. Radics. Titánia. Keringő. Operettek és operák. 13. Tavasz operetteből. Hütlen a férfi. Ker. 15. Tavasz operetteből. Majd máskor. Dal. 16. Drótostót operetteből. Csak akkor nyulj a zsebedbe. Dal. 17. Bob herceg operetteből. Serenad. 18. Bajusz operetteből. Tavasz dal. Ker. 19. Masinka operetteből. Papucs dal. 20. Aranyvirág operetteből. Tarantella. 21. Ninon. Operából. Bortal. 22. Csavargó és királyleány. Operából. A herceg dala. Kuplák. 22. Schild. Anyai gondok. 24. Andersen Érezned kell. A „Lout“ c. vigjátékából.

— **Öngyilkosság.** Balázs János helybeli V. kerületbeli szegény napszámos e hét elején lakásán felakasztotta magát. Teltének okát abban állapították meg, hogy ezelőtt mintegy évvel szemvilágát elveszítette és így teljesen keresetképtelenné válván, nagy nyomorúságban élt. Az ilyen szegények befogadására kellene a vármegyei menedékház, melynek létesítését a jótékony négyesület s minden humánusan gondolkodó ember szíves figyelmébe ajánljuk.

— **Rendkívüli könyvárleszállítás** a bolti árak felére és harmadára. A Franklin-Társulat ez idén ismét szétküldte időleges könyvárleszállításának jegyzékét. A rendkívül gazdag árjegyzékben igen nagy azoknak a műveknek a száma, amelyeknek nagy az irodalmi becséje. Könyvtárak megalapításához, vagy ilyenek kiegészítéséhez ez az árleszállítás kedvező alkalmat nyújt. A jegyzék a Franklin-Társulat Budapesten, kívánatra bárkinek megküldi és az abban foglalt műveket szintén fél- és harmadárban adja ugyanazon feltételek mellett a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala (Betegh Pál könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt.

— **Véletlen halál.** Csiki Gergely zetelaki lakos, 17 éves fiú, e hó 3-án a „Templom-bükk“ nevű erdőben, hol napszámért fadóntással foglalkozott, egy fa agyonsújtotta és pár perc múlva kiszenvedett.

— **Érdekes Könyvtár** címen jelenik meg karácsonra Szabó Endre szerkesztésében a legújabb, díszes kiállítású könyvalaku szépirodalmi havi folyóirat, melynek előfizetési ára 1/4 évre egy korona, tehát példátlanul olcsó. Az első füzet Mikszáth Kálmán, a világhírű író egyik legszebb, páratlan humorral megírt elbeszélését, „A batus zsidó leánya“-t fogja tartalmazni. Az érdekes Könyvtár kiadóhivatala (Budapest, VIII., Józsefkörút 65.) gyűjtőívvel bárkinek készséggel szolgál s gyűjtőit állandó tiszteletpéldányon kívül nagy könyvjutalmakban is részesít.

\* **Az elhalasztott áldás.** (Krónikás adom.) Nehai Roskovényi püspök 1866-ban Ur napkor istentiszteletet tartott és osztotta körmenetkor az áldást a hiveknek.

A „Kanonikus a latera“ figyelmezteti, hogy a katonaságnak is adjon benedíkiót.

A püspök odafordul, de hirtelen meggondolja magát és így szól:

— M a j d h a k i e g y e z t ü n k !

## Közgazdaság.

### Székelykiállítás.

Egy 1904. év őszi, vagy 1905. tavaszán rendezendő általános székelyföldi kiállítás tervezete.\*

A székely akció célja: a székely földnek, a székely népnek megerősítése. Tehát első sorban arra kell törekednie, hogy azt a földet és azt a

\* A E. G. E. okt. 17-i ig.-vál. ülésének megbízásából a november 28-i ülés elé terjesztette Tokaji László titkár

népet, amelyen segíteni akar: megismerje. Felismerje hiányait, bajait és felfedezze előnyeit, szépségeit is, mert bizonyára csak alapos megismerés után találhatjuk fel igazán a segítő módokat és eszközöket; csak így vehetjük észre a meglevő és tán elrejtett, vagy heverő javakat, amelyeknek érvényrejuttatása: az első és legbiztosabb háziiorvosság.

Feladatunk azonban nemcsak az, hogy mi megismerjük azt, amink van, hanem még sokkal inkább az, hogy meg is ismertessük értékesítő javainkat, megismertessük épen azokkal, akiktől azokért cserébe hasznokat remélünk és várunk.

A Székelyföld és népe, ugy egészen és úgy, ahogy azt elötvárni lehetne és kellene, még soha bemutatva nem volt. A legmagyarabb magyarság, az ő jellegzetes mivoltában, az ő sajátos külső életnyilvánulásaiban, a székely kisipar, háziipar, erdő- és mezőgazdaság, a dus természeti kincsek — mind-mind távoli ismerőseink, akikhez az újkor modern közlekedési eszközeivel jórészt el sem juthatunk.

Itt is, ott is megmutattunk már belőle egy-egy darabot szóban, írásban és rajzban, néha valóságban is, de ezeket a mutatókat csak kevesen nézték és hallották s még kevesebben okultak azokból.

Még csak ott tartunk, hogy például Budapesten bizonyos érdeklődést kelt az, ha valakit így mutatnak be: ime, egy székely ember! Am azért a legtöbb fővárosi bennszülöttnak alig van jobb fogalma hazánk e kincses-bájos végvidékéről és annak derek népéről, mint például Gröndlandról és az eszkimókról.

Persze, van is némi hasonlóság. Itt minálunk is kevés a foka és sok az eszkimó.

Arra, hogy valamit megismertessünk, megkedveltsünk és forgalomba, divatba hozzunk — még pedig legjobb és legalkalmasabb mód és hely: egy ötletesen és ügyesen rendezett kiállítás. A Székelyföldnek, a székely népnek pedig — ki vonná kétségbe — nagyon kell az, hogy divatba hozzuk, forgalomba vonjuk. Kell az, hogy a természeti szépségeket kereső és élvező nagyvilág figyelme odatereltesse és kell az, hogy az érvényesülésre törő nagyipar és tőke ott kedvelt tere találjon.

Szedjük össze e földnek és e népnek minden értékesíthető tulajdonát és eredeti, hű képbe csoportosítva azokat — találjuk meg a módját annak is, hogy e teljes fotográfiaiban minél több gyönyörködhessenek olyanok, akiknek a megnyerése, odavonzása a legfőbb célunk.

Rendezzünk egy általános székelykiállítást és azt megnézni vigyük oda hazánk többi részének és a külföldnek azokat az elemeket, amelyekre számítani akarunk akkor, mikor arról van szó, hogy a szórakozás apró pénzét és a vállalkozás nagy papírosait — a magyar Schweitzban hasznossá és minél gyakoribbá tegyük.

Természetesen: ez egy igen szép feladat, élvezetes munka, de nagy és nehéz vállalkozás leendő, melyhez kitűnő tervek, gyors invenció, jó vezetés és buzgó munkások kellene. És meg valami: áldozatok. Ez utóbbiból annál kevesebb kellend, minél jobban sikerül szerveznünk az előbbi faktorokat. Jó munka: fele költség.

Aztán minél többen állunk hozzá, annál kevesebb esik egyre-egyre a költségből is. Lásuk, mely tényezők azok, akikre e nagy kezdeményezésnél számítanunk kellene.

Mindenestre első sorban részt kellene, hogy vegyene az erre illetékes szakminiszterek: a kereskedelmi és földművelésügyi. Egyik a székely iparkamara utján, a másik a székely kormánybiztosság odavezénylésével és mindkettő valamelyes, a célnak megfelelő méretű anyagi segélyvel.

A vármegyék, főképpen: Maros-Torda-, Csik-, Háromszek-, Udvarhely- és Torda-Aranyos. Munkát és anyagi áldozatot hozhatna mindenik annyit, amennyit épen megbir, hiszen magamagának, saját népeért tenné.

A székely városok, testületek, pénzintézetek, nagyobb iparvállalatok és fürdők szintén saját érdekükben való ténykedést végeznének minden legkisebb segítő részvételrel.

Az Országos Magyar Gazdasági Egylet, az Erdélyi Gazdasági Egylet, a székely-vármegyei gazdasági egyletek, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egylet, az Erdélyi Kárpát-Egylet, a Székely Egyesület, a Székely Társaságok és a székely képviselők.

Az itt felsorolt testületek többé-kevésbbé anyagilag is hozzájárulhatnának a sikerhez.

(Folyt. köv.)



**Rum, cognac, silvorum, likörök, likörkrémek** stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozíciókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olcsóbban állíthatók elő, mint készen vett árúk. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Baros Gábor** Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozíciók gyára. ...

**A hölgyvilág részére karácsoni ajándékul!**

Minden t. hölgy saját maga — minden divat szerint — fáradtság nélkül készítheti ruháját az igazítható

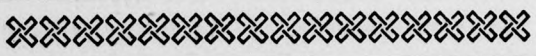
**női Taille-szabászati készülék**

segélyével, anélkül, hogy a szabászati rajzot megtanulta volna. E készülék minden testalkat részére. — Célszerűségét és használhatóságát számos elismerő-iratok bizonyítják. — Minden kulturállamban törvényesen védve és szabadalmazva.

Egy készülék ára — utánvét mellett — 3 korona. Megrendelhető és kapható az akadémiailag vizsgázott feltalálónál:

**Guschelbauer Antalnál,**  
Sopronban.

Képviselek minden helységben keresztetnek.



**Baros-féle Peratin bajusznövesztő**  
az egyedüli szer, mely által még serdülő ifjak is szép, csinos bajuszt és dus szakált nyernek.  
Teljesen ártalmatlan.  
1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.  
Egyedüli készítő: **BAROS GÁBOR**  
Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.  
Kozmetikai toalette cikkek gyára.  
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Pénzt, sok pénzt,** havonként 1000 koronáig kerekeshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jellege alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.**

**Jorgó János** órák, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.



Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva. — Órajavítási műhely. — Mindennemű zsebóra ujrugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékéből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapáczóra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst páncélláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 súlylyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Sziveskedjék nevemre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Mint gyógyviz csodahatásu.  
**Kászoni Főkut.**  
Természetes gyógy borviz!  
Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **SZENTPÉTERY GERGELY** fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.  
Mindig friss szállítmány.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

**Cserépfedélhez** alkalmas fenyőlecek és tűzifa-léc szeke-renkint, valamint hasogatott bükk tűzifa igen **játányos árak** mellett kerül eladásra székelyudvarhelyi fűrésztelepeknél. Kiváló tisztelettel:  
**Fábián József.**



**Névjegyek, eljegyzési- és esküvői kártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek**

**Betegh Pál**  
könyvnyomdájában  
Sz.-Udvarhelyt,  
Kossuth-utca 15. sz.



**Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!**

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakrácon megszabadít a betegségtől kitűnően ható szerrel által.  
**A Jurisics-féle Pakráci-cseppek** oly csodaszertől balzsam, melynek egy házból sem volna szabad hiányozni. **Jurisics-féle Pakráci-cseppek** oly előnnyel bírnak, hogy mert a **MINDEN BAJ ELLEN** használatuk és mindig csoda. **Jurisics féle Pakráci-cseppek** szorú hatással van. — A **Jurisics féle Pakráci-cseppek** gyomorbaft és székrekedést, gyomorgöröcsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat és ezzel kapcsolatos fejfájást, gyomorgéset, felbűffögést, sápkört, szédülést és mindenfajú gyomorkatarust, de a legfényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen daganatok, égési sebek, szagatás és kőszvényes bántalmaknál, mert ahol semmiféle **Jurisics-féle Pakráci-cseppek** már révid szer nem használ, ott a használata után nemesak enyhítést, de gyógyulást hozott. Ezt számtalan hála nyilatkozat minden országból bizonyítja.  
**A Jurisics-féle Pakráci-cseppek** merendelhetők közvetlenül **JURISICS PÉTER** gyógyszerésztől **PAKRÁCON, 438. szám.**

Árak használati utasítással, láda és postaköltséggel:  
12 üveg K 5.—, 24 üveg K 8.60, 36 üveg K 12.40, 48 üveg K 16.—. — Minden 12 üveg után egy üveg Pakráci cseppek ráadásul ingyen.  
Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalmulhalás, influenza és hurut ellen felülmulhatlan szer  
**a Jurisics-féle Szlavonai növénynedv**  
ÁRA : 2 üveg K 3.40, 4 üveg K 5.80, 6 üveg K 8.20.

Hideglelés és láz ellen kitűnő szer a „Febri Fugo”, mely rendkívül gyorsan és biztosan hat.  
Ára: 2 üveg 4.20, 4 üveg 7.—, 6 üveg 10 koroca.  
Szlavonai növénynedvből és „Febri Fugo”-ból két üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is 1 üveg Pakráci cseppek ingyen kapunk.  
Jelszavam: **egészséget a betegnek, erőt a gyengének.**  
Főraktár Budapesten:  
**Török J. gyógytárában Király-u. 12.**  
Vidmarics Péter magyarázza a Pakráci cseppek csodaszertü hatását.



**Karácsoni és ujévi vásár!**

A közelgő karácsoni és ujévi alkalmakra igen szép és értékes ajándéktárgyak állanak a n. é. közönség rendelkezésére, u. m.:

- |  |   |   |  |
|--|---|---|--|
| Remek mesés-, képes- és ifjusági könyvek dus raktára. Disz- és ajándék-könyvek. Emlék-könyvek és disz-es naplók. Képes levelező-lap albumok.       | Legfinomabb és divatos levélpapírok disz-es dobozokban. Papír- és írószer ujdonságok. Disz-es tentatartók és finom különleges tollszárak.   | Értékes és olcsó tollkések. Női finom bőr kézitáskák. Divatos óra- és nyakláncok. Pénztárcák és pénzes erszények dus választékban.                      | Valódi kínai kézi- és diszlegezők. Dohány-, szivar- és szivarka-tárcák finom bőr- és ujezüstből s más kedvelt anyagokból. Hegedük és hegedü-fölszerelések.         |
| Hegedü- és citerahúrok. „Turull” szabadalmazott író-toll-betét. Disz-es kiállítású lámpa-ernyők. „Rapid” töltő tollszár. A legkülönbözőbb író-nok. | Magyar- és Tudományos Zseb-könyvtár teljes számban. Benedek Elek-féle Kis Könyvtár összes kötetei raktáron. Képes budapesti szá-kács-könyv. | Naptárak nagy választékban. Disz-es tárca-naptárak. Jegyzékkönyvek és üzleti könyvek. Ima- és énekkönyvek. Helybeli, művészi és alkalmi levelező-lapok. | Szent-képek dus választékban. Bárhol megjelent könyv- és zenemű itt az eredeti bolti, vagy a hirdetett leszállított ár mellett a legrovidebb idő alatt megkapható. |

Az itt felsorolt és még igen sok raktáron levő ajándéktárgyak **U** a legjutányosabb áron **D** kaphatók:

**BETEGH PÁL** könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében  
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.